

І. Д. Бажинов

Замятін Євген Іванович

ЗАМЯТІН Євген Іванович (Замятин Евгений Иванович; 20. 01(01. 02). 1884, м. Лебедянь, нині Липец. обл., РФ – 10. 03. 1937, Париж) – російський письменник. У роки навч. на кораблебуд. факультеті С.-Петербур. політех. інституту (1902–08) належав до РСДРП, перебував під наглядом поліції. Від 1911 працював інж., від 1913 – у порту в Миколаєві, де написав повість про буденне життя військ. гарнізону в провінції «На Куличках» і був звинувач. в образі рос. офіцера (ж. «Заветы», № 3, у якому опубл. твір, конфісковано). У цей час створ. оповідання «Три дня» (1913) про повстання на броненосці «Потьомкін» та рев. події в Одесі 1905, свідком яких З. був під час літньої практики. У повісті «Островитяне» (1917) іронічно зобразив життя порт. міст Великої Британії, де перебував у відрядженні 1916–17. У вересні 1917 повернувся до Петрограда (нині С.-Петербург), викладав у Політех. і Пед. інститутах, працював у видавництві «Всемирная литература» (ред. рос. перекладів Дж. Лондона, Г. Веллса, Р. Роллана, О'Генрі, А. Франса). 1918–21 виступав як публіцист і літ. критик, писав роман-антиутопію «Мы», який, не маючи змоги видати через цензурні заборони, читав 1921–23 на різноманіт. літ. вечорах (уперше опубл. 1924 в англ. перекл. у Нью-Йорку, 1929 – франц.; мовою оригіналу – Нью-Йорк, 1952; в СРСР – у ж. «Знамя», 1988, № 4–6). Сам З. назвав роман сигналом про небезпеку гіпертрофов. влади машин і держави. Часи бойових дій 1918–20 і «воєн. комунізму» відтворив у фантаст.-алегор. оповіданнях та казках-притчах зб. «Нечестивые рассказы» (1927). В істор. п'єсі «Огни святого Доминика» (1922) та драмі у віршах «Атила» (1928) в алегор. формі осмислив колізії і події рев. епохи. У літ.-крит. та публіцист. статтях послідовно обстоював право митця на свободу творчості. 1929 публікацію творів З. в СРСР заборонено і він звернувся з листом до Й. Сталіна, вимагаючи дозволу на видання або ж, в ін. разі, виїзд за кордон. 1931 З., за сприяння М.

Горького, легально виїхав до Парижа. 1934 заочно прийнятий до СП СРСР, 1935 у складі рад. делегації брав участь у роботі 1-го Міжнар. конгресу письменників на захист миру (Париж). В еміграції писав повість «Бич божий» (незакінч.), спогади та літ. портрети (зб. «Лица», Нью-Йорк, 1955); створив сценарій х/ф «На дні» (за однойм. п'єсою М. Горького, 1936, реж. Ж. Ренуар). 2009 засн. Дім-музей 3. у Лебедяні.

Основні твори

Собрание сочинений: В 4 т. Москва, 1929; Наводнение. Ленинград, 1930; Собрание сочинений: В 4 т. Мюнхен, 1970–88; Повести, рассказы. Воронеж, 1986; Сочинения. Москва, 1988; Избранное. Москва, 1989; Мы: Роман. Рассказы. Москва, 1997.

Рекомендована література

1. Воронский А. К. Евгений Замятин // Воронский А. К. Искусство видеть мир. Москва, 1987;
2. Михайлов О. Антиутопия Евгения Замятина // ЛГ. 1988, 25 мая;
3. Галушкин А. Ю. «Вечный отрицатель и бунтарь»: Е. Замятин – литературный критик // Лит. обозрение. 1988. № 2;
4. Евгений Замятин и культура XX века: Исследования и публикации. С.-Петербург, 2002.

Бібліографічний опис:

Замятин Євген Іванович / І. Д. Бажинов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-14874>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).